

DIRVA

Nr. 65

Birželis-June 6, 1960

Cleveland, Ohio

Chruščiovas siekia suskaldyti Amerikos visuomenę

Nauja JAV administracijos lyderių niekinimo serija

Maskvoje Chruščiovas sukvietė nepaprastą spaudos konferenciją, kurios tikslas greičiausiai buvo išdiskutuoti jo naujus nusiginklavimo pasiūlymus.

Perskaitęs trumpą pareiškimą, jis nusiėmė akinius ir pradėjo seriją piktų asmeninių puolimų prieš "Eisenhowerį ir jo kompaniją", niekindamas prez. Eisenhowerį, viceprez. Nixoną, valst. sekr. Herterį ir kitus JAV vadovaujančius asmenis.

Maždaug 400 laikraštininkų auditorijai jis aiškino, kad JAV prezidentas netinkąs tokiai didelei valstybei vadovauti, ir geriausias darbas, kurį jis Sovietijoje galėtų gauti, būtų vaikų darželio administravimas. Esą, aštuoneri Eisenhowerio prezidentavimo metai įeis į JAV istoriją, kaip "tamsusis periodas".

Chruščiovas skelbė, kad "hipokritas" prezidentas praeitą ru-

denį Dovydo stovykloje jam pareiškęs, jog nenorįs Vokietijos sujungimo, nes tai jį labai stiprintų. Chruščiovas taip pat davė suprasti, kad ir Prancūzija su Britanija slepiančios savo tikruosius jausmus Vokietijos atžvilgiu, ir reikalavo, kad jų vyriausybės "išseitytų ir turėtų drąsos pasakyti tiesą".

Iš atsakymų į korespondentų klausimus išryškėjo tokios Chruščiovo pažiūros:

* Vokietijos ir Vakarų Berlyno dabartinis statusas neišlikęs, nors ir nauja viršūnių konferencija po 6 - 8 mėnesių neįvyktų. "Kai tas periodas praeis, ir Vakarai vis dar nebus pasiruošę išspręsti tas problemas," pareiškė jis, "mes sušauksime savo sąjungininkų ir tų, kurie norės dalyvauti, konferenciją, ir šauksimės visų padėti išspręsti vokiečių problemą." Sprendimas turėtų baigtis separatinės sutarties su Rytų Vokietija pasirašymu ir priėjimu į Berlyną perdavimu tam komunistiniam režimui.

* Gynybos ministerio marš. Malinovskio pareiškimą, pagal kurį būsimosios paleistos raketos į bet kurią bazę, iš kurios pakilęs lėktuvas pažeis sovietinę erdvę, reikią suprasti "pažodžiui", o kokie ginklai bus tam reikalingi panaudoti, priklausys nuo raketinių pajėgų viršininko marš. Nedelino sprendimo.

* Sovietija ir toliau atmes prezident. Eisenhowerio pasiūlytą "atvirų padangių" planą, kurį jis pasiūlė Ženevoje 1955 metais.

* Jungt. Tautų Saugumo Tarybos atsisakymas pasmerkti JAV už žvalgybinių lėktuvų naudojimą kilo dėlto, kad daugumą ten sudaro "JAV sąjungininkai, kurie yra nemažiau gangsteriški už JAV".

* Jis tik, kad santykiai tarp JAV ir Sovietijos pagerėsia, nepaisant visų komplikacijų. Kultūriniai mainai jau esą pradėti, ir Maskva duosianti vizas atvykstantiems į įvairius suvažiavimus.

* Washingtonė Baltieji Rūmai kategoriškai paneigė Chruščiovo teigimus apie prez. Eisenhowerio nenorą suvienyti Vokietiją, pavadindami juos "absoliutiškai neteisingais".

Politiniuose JAV sostinės sluoksniuose naujieji Chruščiovo išsišokimai yra laikomi pastangomis padaryti įtakos prezidentiniams rinkimams.

Čia atkreiptinas dėmesys, kad Chruščiovas, bandydamas suskaldyti JAV visuomenę, diena anksčiau pasiuntė kablegramas senato demokratų lyderiui Lyndon B. Johnsonui ir trims kitiems demokratų lyderiams, kuriose išreiškė "daugelio vadovaujančių politinių figūrų" JAV viduje ir užsieniuose susirūpinimą dėl "dabartinės JAV administracijos" politikos.

Eilė komentatorių aiškina, kad Chruščiovas nerūpi iš kailio, siekdamas JAV visuomenei būsimuoju prezidentu įpiršti Adlai E. Stevensoną, kurio kontraversiniame pašikalbėjime su "Paris-Press" politiniu redaktoriumi Robert Boulay, paskelbtame viršūnių konferencijos išvakarėse, buvo pasisakyta už sovietams naudingas JAV politikos gaires. Stevensonas vėliau aiškino, kad R. Boulay netiksliai interpretavęs jo pareiškimus, o svarbiausia -- jie nebuvo skirti spaudai.

* MASKVOS radijas paskelbė, kad Chruščiovas priėmęs kvietimą aplankyti Kubą. Stebėtojai sako, kad tuo žingsniu sovietai siekia padidinti įtaką Vakaruose, drauge tikėdamiesi gauti kvietimą aplankyti kurį nors kitą, didesnį Pietų Amerikos kraš-

Gegužės 28-30 d. gražioje Linkų vasarvietėje Christiana Lodge, prie Edwardsburg, Mich., buvo sušaukta apie 70 skautų filisterių iš New Yorko, Chicagos, Detroito, Clevelando, Kanados ir kitur įsteigiamąjį Filisterių Skautų Sąjungos suvažiavimą, kuriame buvo daug diskutuojama lietuviškosios kultūros reikalais ir iškelta įdomių idėjų. Nuotraukoje: skautų korporacijų vėliavos suvažiavimo iškilmingos sueigos metu. Plačiau apie suvažiavimą 4 psl.

G. Peniko nuotrauka

PAKEITĖ NUSIGINKLAVIMO PLANĄ

Visiško nusiginklavimo planas, kurį Chruščiovas buvo numatęs pasiūlyti, kaip savo kompromisą, viršūnių konferencijoje, buvo paskelbtas Maskvoje. Išsiuntinėdama savo pasiūlymus visoms valstybėms, Sovietija bandė įrodyti, kad ji yra linkusi grįžti prie derybų stalo.

Naujajame sovietų plane iš dalies įtrauktos kai kurios Vakarų siūlomos nusiginklavimo kontrolės priemonės, kaip tarptautinė policija ir "atvirų padangių" inspekcija.

Chruščiovo naujame projekte siūloma "iš pat pirmo žingsnio" uždrausti lėktuvus, povandeninius laivus, raketas ir kitas branduolinių ginklų gabenimo priemones, tačiau programa siejama su sąlyga -- priimti sovietų seniai keliamus reikalavimus: likviduoti karines bazes užsieniuose.

Nusiginklavimui kontroliuoti sovietai siūlo sudaryti visų jame dalyvaujančių valstybių atstovų tarybą,

kuri būtų Jungt. Tautų Saugumo Tarybos žinioje, kurioje sovietai turi veto teisę.

Revizuotame pasiūlyme numatoma orinė žvalgyba, atliekama nusiginklavimo kontrolės agentūros. Šiuo pasiūlymu Chruščiovas priartėja prie "atvirų padangių" plano, kurį prez. Eisenhoweris buvo numatęs iš naujo iškelti viršūnių konferencijoje. Bet iš kitos pusės, sovietų pasiūlyme protestuojama prieš U-2 skraidymus virš Sovietijos ir žvalgybinius žemės satelitus, kaip Samos, kurį baigia išvystyti JAV karinės pajėgos.

Savo pasiūlyme, kuris buvo išdalintas visiems pasiuntiniams, Sovietija kviečia visų valstybių nusiginklavimo konferenciją. Tačiau yra ženklų, kad ji pirma norima panagrinėti dešimties valstybių nusiginklavimo komitete, Ženevoje.

Prie JAV ambasadoriui įteiktos notos buvo prijungtas asmeninis Chruščiovo laiškas prez. Eisenhoweriui.

R. Frankaitė ir R. Tonkūnaitė, vaikščiodamos pačeriu Linkų vasarvietėje Christiana Lodge, kur įvyko FSS steigiamasis suvažiavimas, dalinasi išpuodžiais. Užpakaly matyti kun. dr. J. Kubilius, suvažiavime skaitęs paskaitą religiniais klausimais.

G. Peniko nuotrauka

KOMUNIZMO GRĖSMĖ DIDĖJA AZIJOJE

Washingtonė pasibaigusi šeštoji metinė SEATO narių konferencija konstatavo, kad "komunistinė subversija, neramumai ir tekoras" suintensyvėjo kai kuriuose organizacijos apimtinėjančiuose kraštuose.

Tris dienas trukusioje konferencijoje, kaip baigiaminiame komunikate sakoma, buvo ypatingas dėmesys kreipiamas į "potencialią ginkluotos agresijos grėsmę". Pote Sarasin, organizacijos generalinis sekretorius, pareiškė, kad tais komunikato žodžiais kreipiamas ypatingas dėmesys į Laosą -- tiesioginės ir netiesioginės komunistinės agresijos taikinį. Taip pat dėmesio centru buvusi komunistinė Kinija.

Metinės konferencijos sukvietimu į Washingtoną buvo siekiama atkreipti amerikiečių dėmesį į jų įsipareigojimus Pietryčių Azijoje ir kartu pabrėžti faktą, kad JAV yra jėga, kuri su laikys komunistinę Kiniją

ta. Kubos vizito data dar nesanti galutinai nustatyta.

JAV kongreso įstatymų projektų komitetas priėmė pensininkų sveikatos draudimo programą, kaštuosiančią 325 mil. dol. per metus. Komiteto skaičiavimu, ji apimsianti 10 milijonų pensininkų, jeigu joje dalyvaus visos valstijos. Planas bus įjungtas į socialinio draudimo įstatymo papildymus.

nuo veržimosi tolyn.

Konferencija konstatavo organizacijos progresą per pastaruosius metus:

- jungtinėse "išsamiose ir neuždelstose" komunistinės subversijos studijose;
- kariniuose planuose ir manevruose, kurie parodė, kad SEATO būsimi pajėgi atsispirti agresijai;
- švietimo srityje, sukuriant inžinerijos mokyklą Bankoke, Tailande, įsteigiant tropinės ir sub-tropinės žemdirbystės studijų institutą bei medicijos tyrinėjimų laboratoriją, suteikiant daugiau stipendijų mokslininkams ir jų tyrinėjimams paremti.

JAV, Angliją, Prancūziją, Australiją, N. Zelandiją, Filipinus, Tailandą ir Pariai sklandaus bendradarbiavimo pasėkoje konferenciją baigė puse dienos anksčiau, negu buvo numatyta. Sekanti konferencija numatyta ateinančių metų kovo mėnesį Bankoke.

Sovietai nori pasižiūrėti į atominių bombų vidų

Ženevoje, 208-me amerikiečių, britų ir sovietų posėdyje atominių bandymų uždraudimo klausimu, rusų atstovas Carapkinas pareikalavo pilno rusų dalyvavimo JAV planuojamuose požeminių sprogdinimų bandymuose, skirtuose sprogimų sekimo technikai nustatyti.

Sovietų reikalavimu, jie turį dalyvauti visuose, nuo pat pradžios iki galo, pasiruošimuose, įskaitant teisę "pasižiūrėti į atominių užtaisų vidų". Tai, esą būsimanti tikra garantija, kad tie užtaisai nebus panaudojami karo reikalams, nes dabartinės JAV siūlomos garantijos nesančios pakankamos.

JAV atstovas Wadsworth ankstesnėse derybose, kal-

bėdamas apie 12 planuojamų požeminių sprogdinimų projektą, buvo sovietams garantavęs:

- visi bandomieji užtaisai bus anksčiau gaminto ir bandyto tipo. Joki nauji užtaisai nebus naudojami;
- visos bandymų skirtos bombos bus tuoj perduotos tarptautinei priežiūrai, kurioje dalyvaus ir sovietų atstovai;
- sovietų specialistams bus leidžiama stebėti sprogdinimus ir seismines stotis, naudojant savus matavimo aparatus;

Washingtonė sakoma, kad naujieji sovietų pasiūlymai turės būti atmesti, nes jie prieštarauja atominių paslapčių saugojimo įstatymui.

Japonijos kapituliacija

PERGALĖS IR ILIUZIJOS VALANDA

Po Hirošimos smūgio japonų generaliniame štabe atsimenama, kad profesorius Yoshio Nishina yra kažkada kalbėjęs apie galimybę pasigaminti atominę bombą. Štabo viršininko pavaduotojas Kavabe išako mokslininką kuo greičiau išsukti.

Jau po pusvalandžio vienas karininkas pasibeldžia į orinių puolimų pusiau sunaikintą Nishinos laboratoriją, esančią viename Tokijo miesto pakraštyje. Giliai nusilenkdamas, jis prašo mokslininką įlipti į lauke stovintį automobilį ir vykti generaliniam štabui.

Netrukus Nishina stovi prieš štabo viršininko pavaduotoją. Po pasisveikinimo ceremonijų Kavabe klausia mokslininką:

--Ar galite per šešis mėnesius pagaminti atominę bombą? Tiek laiko mes dar išsilaikysime.

Nishina, kuris jau girdėjo apie Hirošimos tragediją, nedelsdamas atsako:

--Šiomis sąlygomis neužtektų net šešerių metų tokiai bombai pagaminti. Be to, Japonija visai neturi uranio.

Kambaryje įsiviešpatuoja visiška tyla. Tik po ilgesnio laiko štabo viršininko pavaduotojas paklausia:

--Ar yra efektingų gynybos priemonių prieš tą bombą?

Nishina papurto galvą.

--Aš dar nemačiau Hirošimos, bet tikiu, kad tėra tik vienišė priemonė: numušti kiekvieną priešą lėktuvu, kuris tik pasirodo virš Japonijos.

Sekančią dieną mokslininkas išskrenda į Hirošimą. Tai, ką jis ten mato, pralenkia baisiausius jo būklavimus. Miesto nebėra, lengvi japoniški nameliai sudegė, kaip skiedros. Net ten, kur stovėjo akmeniniai namai, dabar stūkso tik išdege griuvėsiai.

Sekanti telegrama, kuri pasiekia "Augustos" kreiserį, yra išsamesnė:

"Hirošima bombarduota, esant geram matumui, beveik be debesų. Nei naikintuvai, nei priešlėktuvinė nepradėjo akcijos. Penkiolikai minučių praėjus nuo išmetimo, Parsons perdavė tokį pranešimą:--Rezultatai labai geri. Pastebėtas didesnis veikimas, negu per bandymus. Lėktuve po išmetimo normalios sąlygos."

JAV prezidentas nori kreiserio įgulą painformuoti apie savo krašto techninius ir mokslinius laimėjimus. Jis paprašo komentantą James H. Fosskett, kad tas išrikiuotų vyrus. Ant statinės pasilypėjęs, Trumanas pasakelbia:

--Mūsų lakūnai į Japonijos miestą Hirošimą numetė naują, milžiniškos naikinamosios galios bombą. Jos veikimas yra dvigubai didesnis, negu nitroglicerino tonos...

Drauge su prezidentu keliaują laikraštininkai apspinta Trumaną, prašydami daugiau informacijų. Tačiau jis tik po ilgesnio laiko sutinka. Stovėdamas admiralo kajutėje, jis perskaito karo ministerio Stimsono pareiškimą:

"...didysis stebuklas slypi ne šio projekto apimtyje, lėšose ir slaptume, o daugelio vyrų... iš specialių sričių... mokslinėse pastangose... Tai, kas čia pasiekta, vaizduoja didžiausią mokslo pritaikymo rezultatą visoje žmonijos istorijoje.

Mes dabar galime greitai ir visiškai sunaikinti kiekvieną žemės paviršiuje esantį Japonijos miestą. Mes sunaikinsime visus uostų įrengimus, visus fabrikus, visus geležinkelius. Mes padarysime--ir dėlto nėra jokios abejonės, kad Japonija nebegalės tęsti karo... Faktas, kad mes galime atpaaiduoti atominę energiją, atveria naujus kelius gamtos jėgoms suprasti."

1945 rugpjūčio 7, praėjus lygiai mėnesiui nuo to, kai prezidentas išvyko iš JAV, "Augusta" įplaukia į Chesapeake įlanką ir sustoja Newporto uoste. Sekantį rytą prezidentas jau sėdi prie savo rašomojo stalo. Tuoj po pietų jam pranešama, kad sovietų užsienį reikalų komisa-

ras Molotovas Maskvoje priėmęs JAV ambasadorių Harrimaną ir jį painformavęs, jog Sovietijos vyriausybė nuo rugpjūčio 9 save laikanti karo būklėje su Japonija.

--Jie dabar skuba,--sako admiralas Leahy, kuris, kaip ir Trumanas, yra įsitikinęs, kad Rusijos įstojimas į karą Rytuose nesąs nei reikalingas, nei pageidautinas.

Kitos dienos rytą sovietų kariuomenė įžygiuoja į japonų administruojamą Mandžūriją. Nuo Vladivostoko pusės sovietų daliniai veržiasi į japonų valdomą Korėją. Visur jie tesutinka tik mažą pasipriešinimą.

Tą 1945 rugpjūčio 9, pirmą minutę po dvylikos, į japonų miestą Nagasakį krinta antroji atominė bomba, ir tuo būdu išsėmiamos atsargos turėtų trijų bombų, kurioms buvo duotas slaptavardis "Trejybė". Kaip Hirošimoje, ir čia žūsta kas trečiasis miesto gyventojas.

Sekantį rytą, 7:33 valandą, Washingtone pagaunamas Tokijo radijo pranešimas, iš kurio aiškėja, kad Japonijos vyriausybė pasiprašiusi Šveicariją ir Švediją ieškoti ginklų paliaubų.

Tačiau Baltuosiuose Rūmuose reikalaujama besąlyginės kapituliacijos, ir rugpjūčio 14 Japonijos vyriausybė sutinka sutuo reikalavimu. Tuo karas ir baigiamas.

Vakaro septintą, tą pačią dieną, Baltuosiuose Rūmuose laikraštininkai iškilmingai rimtais veidais sveikinasi su kabineto nariais. Trumanas juos sukvietė spaudos konferencijon, ir kiek-

vienas jų žino, kokią naują prezidentas nori paskelbti. Trumanas sėdi už savo rašomojo stalo. Punktualiai atsitoja, nes žino, kad redakcijos laukia jo pranešimo.

--Šiandien po pietų gavau Japonijos vyriausybės atsakymą į valstybės sekretoriaus rugpjūčio 11 pasiųstą notą,--pradeda jis savo pareiškimą.

Po trumpos padėties apžvalgos prezidentas baigia savo išvedžiojimus žodžiais:

--VJ dienos (Japonijos nugalėjimo) proklamacija bus paskelbta po oficialiųjų kapituliacijos dokumentų pasirašymo.

Pavakarėje ties Baltaisiais Rūmais susirenka didžiulė minia, reikalaujanti prezidento pasirodymo. Trumanas išeina ir per garsiakalbius paskelbia savos rūšies programą pokario laikotarpiui:

--Mes laimėjome karą. Dabar belieka išlyginti kelią, kad nugalėtosios tautos grįžtų į civilizuotų valstybių bendruomenę... Dar niekada pasaulio istorijoje valstybė savo absoliutinės pergalės valandą nepasirodė tokia atlaidi priešams. Galbūt dabar prasideda laikas, kada galės būti įgyvendinto pamokslo nuo kalno idėjos...

Tačiau šios viltys netrukus pasirodo esančios iliuzijos, nes trims savaitėmis vėliau, 1945 rugsėjo 5, paaiškėja, jog taip rūpestingai saugota atominės bombos paslaptis yra išduota sovietams...

(Bus daugiau)

JAU IR "RAUDONIEJI" DEIMANTAI

Maskvos ryšiai su kapitalizmo simbolium

"Deimantai yra geriausias moterų draugas," mėgdavo sakyti amerikiečiai. Pastaruoju metu šis posakis įgijo kiek įdomesnį atspalvį: "Deimantai yra geriausias sovietų draugas."

Už tos pašaipos slypi nelengvai įsivaizduojamas įvykis: marksistinė Sovietija įsijungė į patį reakcingiausią kapitalistinį monopolį: Anglijos--Pietų Afrikos deimantų kartelį.

Prieš trejetą mėnesių Londone, už rūpestingai užsklęstų durų, buvo tarp Diamond Corporation, kuri valdo per 90% viso pasaulio deimantų produkcijos, ir sovietų atstovų pasirašyta slapta sutartis, kurioje rusai įsipareigojo visą būsimą deimantų eksportą (už sovietinio bloko ribų) vykdyti per minėtą preky-

bos kartelį, kurio centras yra Londone.

Diamond Corporation yra centrinė taip vadinamos Oppenheimo grupės prekybos organizacija. Oficialiai ji vadinasi "De Beers Consolidated Mines Ltd." su centru Johannesburge, Pietų Afrikos Unijoje. Bendrovės didysis akcininkas ir pirmininkas yra Harry F. Oppenheimer, 1957 metais mirusio "deimantų karaliaus" Sir Ernest Oppenheimer sūnus.

Pastarasis, kuriam priklausė ir eilė aukso bei anglių kasyklų Pietų Afrikoje, ilgų metų kovą sukūrė stipriausią pasaulyje kartelį--Diamond Corporation, Pasaulyje nėra kito privatinio monopolio, kuris taip visuotinai valdytų pasaulinę savo branšos rin-

ką, kaip šis deimantų kartelis.

Oppenheimeriai buvo visą laiką įsitikinę, kad ūkiniam principui, pagal kurį prekės kainą lemia santykis tarp pasiūlos ir paklauso, reikia dirbtinės "pagalbos". Brangakmeniai neduos daugiau pelno, jei vieną dieną deimantai "atpigs". Dar blogiau: jie praras savo mistinę aureolę, kuri juos gaubė ištaisais šimtmečiais.

DEIMANTŲ TURI STIGTI

Jeigu šiandien bet kurioje puošnioje brangakmenių krautuvėje elegantiškas pardavėjas pasakys: "Taip, mes turime keletą objektų, kurie tekaštuoja tik 5,000 dolerių, bet toje kainos grupėje pasirinkimas, savaime aišku, nėra didelis"--tai jis visai rimtai kalbės. Ne dėlto, kad deimantų tikrai būtų mažai, bet dėlto, kad jų kainos nepaprastai išpūstos.

Nepaisant to, brangakmenių prekyba klesti, kaip niekada. Praeitais metais Oppenheimerio grupė padarė apyvartos už 91,6 milijonų svarų--14,4 mil. svarų daugiau, negu ankstesniais rekordiniais 1957 metais.

Tai yra Oppenheimerių ištisus dešimtmečius nuosekliai vykdytos politikos išdava: kainų aukštumą išlaikyti prekių stoka rinkoje. Pasisekus jiems į savo rankas sutelkti devynis dešimtadalius pasaulinės produkcijos, grupė nustatė atskiriems gamintojams metines kvotas, kurių jie negali peržengti. Diamond Corporation perima atskirų kasyklų metinę produkciją, tačiau rinkon išmeta tik tiek deimantų, kad būtų jaučiama nuolatinė jų stoka ir išliktų aukštos kainos. Likutis paliekamas slaptuose seifuose.

SOVIETŲ KONKURENCIJA

Tikrai rimta grėsmė karteliui atsirado tada, kai Sovietija pasidarė reikšmingu neapdirbtų deimantų gamintoju. 1954 metais sovietinė geologinių tyrinėjimų ir gamtos turtų ministerija pasiskelbė, kad Jakutsko apylinkėse, Sibire, atrasti "turtiniai, platūs ir dosnūs" deimantų laukai, tačiau produkcija reikšmingą apimtį įgijo tik 1956 metais.

Deimantų rinkoje kilo sensacija, kai 1959 metais "aukščiausios tarybos" posėdyje "Jakutsko autonominės respublikos" komunistų šefas Mituškinas pasiskelbė, kad deimantų produkcija toje srityje nuo 1956 metų padidėjusi dvigubai.

Iš to pareiškimo, žinoma, neįmanoma pasidaryti konkrečių išvadų, nes niekada nebuvo paskelbtai 1956 metų produkcijos duomenys, bet sovietinė grėsmė specialistų sluoksniuose buvo labai rimtai sutikta, ir deimantų kartelis skubiai reagavo, tuojpat pradėdamas derybas su Maskva.

Čia sovietai turėjo vienintelę progą išpešti tiesiog klasišką laimėjimą, palaužiant jų taip nekenčiamą kapitalistinį monopolį, bet jie to nepadarė. Jie sutiko su Oppenheimerio žmonėmis, kad bendradarbiavimas būsiąs naudingesnis abiem pusėms. Rezultate: ir "raudonieji" deimantai jau maišosi rinkoje, ir tik Londono centrinė težino, iš kur kurie gauti.

KAIP SU DIRBTINIAIS

Kalbant apie užkulisinę prekybą deimantų rinkoje, kyla klausimas, kokios įtakos jai turi dirbtiniai deimantai.

Jau maždaug penketą metų didysis JAV elektros reikmenų koncernas, General Electric Company, cheminiu būdu gamina dirbtinius deimantus, kurie kokybe gana arti prilygsta tikriesiems. Bet jie yra palyginti maži ir ligšiol beveik išimtinai naudoti pramonės tikslams, tačiau gamybos procesas pasirodė apsimokąs, ir G.E. planuotojai jau galvoja, kad kada nors galės padengti visą amerikiečių rinką. Deimantų kartelis tada prarastų keturis penktadalius savo rinkos.

Bet dirbtinių G.E. deimantų gamybos procesas ligšiol buvo gana brangus ir dar tebeieškoma pigesnės gamybos kelių. Neseniai "Christian Science Monitor" pranešė, kad JAV aviacijos laboratorijoje prie Harvardo universiteto surastas naujas būdas dirbtiniams deimantams išvystyti, ir tas būdas esąs "palyginti lengvas ir pigus".

Plačiau apie tą naująjį būdą dar nieko nežinoma, tačiau tas atradimas galėtų sudrebinti ne tik kapitalizmo simbolį--deimantų kartelį, bet ir jo bendrininkus--sovietinius marksistus.

Dirvos skaitytojai kviečiami atidaryti taupymo sąskaitas lietuvių vedamaj Taupymo Bendrovėj, kuri:

• moka **4%** metinius dividendus (dividendai išmokami birželio 30 d. ir gruodžio 31 d.)

• apmoka visas pašto persiuntimo išlaidas.

MUTUAL Federal SAVINGS

and Loan Association

Chartered and Supervised by the United States Government
2202 W. CERMAK ROAD • CHICAGO 8, ILLINOIS
Phone: Virginia 7-7747 John J. Kazanaukas, Pres.

ST. CLAIR BAKERY

Sav. O'Bell-Obelenis

6212 Superior Avenue Tel. EN 1-6525

Antroji mūsų krautuvė yra

1404 E. 66 Street Tel. EN 1-4551

Čia Jūs gausite įvairiausią vyną, alų ir geriausius mėsos produktus.

Kreipkitės į mus ir būsit patenkinti.

P. J. KERSIS

609 Society for Savings Bldg. — Cleveland, Ohio

Ofiso telef.: MAIN 1-1773

Rezidencija: OL 7-2521

Norėdami pigiai pirkti namus mieste arba priemiestuose, kreipkitės į mane, gausite pigią kainą. Taipgi gausit patarnavimą įvairiuose apdraudos-insurance reikaluose.

Sutaisau paskolas pirmo morgio. Patarnavimas ir išpildymas garantuojama. Kreipkitės į mane telefonu arba asmeniškai.

JŪSŲ DRAUGAMS

DIRVOS
BŪTINAI
REIKIA

DIRVA jau eina triskart per savaitę, ir ji vis turtėja žiniomis bei vaizdais iš viso pasaulio lietuvių gyvenimo.

KAS DIRVOS NESKAITO — DAUG NUSTOJA!

Kodėl jūs savo draugams tik linkit viso geriausio?

Jūs verčiau jiems tai p a d a r y k i t: pasirūpinkit, kad jie gautų D I R V Ą !

Tada Jūsų linkėjimai jiems pildysis pusanro šimto kartų per metus!

Užpildykite ir atsiųskit mums šią atkarpą:

PRADEKITE SIŪSTI DIRVĄ

Kam

Kur

Susipažinti šešius numerius ☐

Kaip mano dovana, už kurią apmoku naujiems skaitytojams taikomu papigintu tarifu:

už 3 mėnesius — \$2.00 ☐

už 6 mėnesius — \$4.00 ☐

už pirmus metus — \$8.00 ☐

(Pažymėkite atitinkame langelyje savo užsakymą ir pridėkite atitinkamą mokestį, jei užsakote kaip dovana).

Užsakytojas:

(Vardas, pavardė)

(Adresas)

TREČIOKAS AGENCY

SENIAUSIA LIETUVIŠKA KELIONIŲ AGENTŪRA

Kelionių bilietų parūpinimas ir pinigų persiuntimas į visus kraštus

TAIP PAT IR VISOKIOS RŪŠIES APDRAUDA

Kur tik besiruoštumėt keliauti, tuoj susirikiškite su mūsų jetaiga

ALBINAS IR KAZYS TREČIOKAI

311 Walnut Street, Newark 5, N. Jersey

Telefonas: Market 2-4867

Draugas Don Camillo

Giovanni Guareschi

AUDRA JUODOJOJE JŪROJE

Vienuoliktą valandą Peppone ir jo būrys išėjo iš laivų statyklos. Jų galvos ūžė, kaip bičių aviliai, nuo statistinių duomenų. Iki laivo išplaukimo jie dar turėjo pusę valandos. Todėl daugumas, kartu su drauge Petrovna, išėjo pasidairyti po miestelį, o svarbesnieji partiečiai, taigi Oregovas, Peppone ir Don Camillo, susėdo priurkytoje uosto smuklėje. Rusas norėjo papildyti savo pranešimą apie kelionę, o abu italai moralškai ruošėsi kelionei laivu. Mat, visai netikėtai pakilo stiprus pietų vėjas, ir įartinai juodi debesys riedėjo dangumi.

Smulkė atrodė gana liūdnai, bet grūdų degtinė buvo puiki. Antrąjį stidikuok lenkiant, Peppone išreiškė savo susirūpinimą:

--Bijau, kad galiu susirgti jūros liga. Ar tu nebijai?

Ne, --atsakė Don Camillo. --Mes, dvysiškiečiai, jau beveik du tūkstančius metų iriamės per baisiausias audras ir visada iš jų išeiname sveiki.

--Pažiūrėsim, ar tu ir valtyje tebekrėsi juokus, --niūriai atkrito Peppone.

Don Camillo iš kišenės išsitraukė knygelę su Lenino mintimis.

--Čia viskas surašyta, --pasakė jis, --Net ir receptai prieš baimę.

--Iš tikrųjų aš ne baimę jaučiu. Tai kažkokia bloga nuotauka, --paaiškino Peppone.

Don Camillo paplojo delnu knygučių:

--Ir prieš blogą nuotauką, --pridūrė jis.

Aštrus vėjas suvarė aviden miesto apžiūrinėtojų kaimenę. Jie neatrodė, kad būtų S. miestu susižavėję. Ypač niūri veidą rodė Curullu:

--Drauge, --jis prabilo į Don Camillo, --ar tu žinai, kur mes buvome? Bažnyčioje! Ir tu žinai, ką jie bažnyčioje išdarinėjo? Dvi menkystės ten tuokėsi, su kunigu ir kitomis komedijomis...

Ir jis atsisuko į draugą Scammoggią:

--Ir tu, --šaipėsi jis, --tik dėlto Rusijon atvykai, kad bent kartą nematytum ilgaskvernių! O dabar pamatėi --ir ne bet kokį --riebų storą ir dar gražiau apsirėngusį, negu mūsiškiai. Ir porėlė stovėjo, rankas sudėjusi ir akis perkreipusi į dangų, ir šypojojosi į jį, lyg dvi sesutės iš Azione Cattedra. Man net vidurius susuko!

--Toks skandalas Sovietų Sąjungoje! --griežė dantimis pasipiktinęs draugas Li Fridi. --Lyg būtume kokiame Sicilijos kaimelyje!

Jis laukė Don Camillo atsakymo, ir tas prabilo sekančiai:

--Draugai! Sovietinė konstitucija leidžia piliečiams išpažinti bet kurią patinkamą religiją. Ir kunigams leidžia atlikti savo pareigas, jeigu tik jie savo religinėmis pamokomis negadina jaunomenės, kuri dar nesulaukusi 18 metų. Tai nieko nauja. Pasakėle apie religinę priešpauką Sovietų Sąjungoje paskleidė Vatikanas.

Draugas Oregovas buvo jau pagalandęs savo ausis. Jis liepė draugei Petrovnei viską tiksliai išversti.

Don Camillo nukreipė į jį savo maldaujantį žvilgsnį.

--Draugas Tarocci, --pareiškė Petrovna, gavusi reikalingus draugo Oregovo nurodymus, --yra visiškai teisingas. Sovietinės konstitucijos 124 straipsnio tiksliai laikomasi. Ortodoksų Bažnyčios laikomasi tarybų ir bendrų religinių reikalų taryba stebi tikslų įstatymų pritaikymą ir pagalbos religinėms organizacijoms spręsti jų problemas.

--Taigi, reikalas yra toks, --prabilo Don Camillo, gavęs oficialiąją informaciją, --ilgaskverniai čia nedaro to, ką patys norėtų, kaip pas mus, o tegali daryti tik tai, ką jiems

konstitucija leidžia. Tuo būdu būklė yra iš pagrindų skirtinga. --Bet rezultate išeina tas pat, --murmėjo draugas Li Fridi, --ilgaskverniai lieka ilgaskverniais.

Don Camillo nuolaidžiai nusišypojo.

--Draugai, tokiam dideliame krašte, kaip Sovietų Sąjunga, tėra tik 26,000 bažnyčių ir 35,000 dvysiškių.

--Tai vis dar per daug, --karštai sušuko draugas Curullu

--Pasiguosk, drauge, --pataikaudamas kalbėjo Don Camillo, --1917 metais Rusijoje buvo priskaičiuojama 46,000 bažnyčių ir maždaug 50,000 kunigų, ir tie skaičiai iki 1935 metų sumažėjo iki 4,000 bažnyčių ir 5,000 kunigų.

Sibiro tremtinio atsiminimai (11)

BĖGDAMAS NUO VILKO, PATAKIAU ANT MEŠKOS

Apylinkės gražios. Nuo Kuršių marių lyguma su tiesiomis kanalo krantinėmis.

Atėjęs seniūnas praneša, kad šaukiami mokytojai. Priekulė iš čia netoli -- 4 km.

Susirinkimą atidaro valdžiaus švietimo skyriaus vedėjas. Prezidiume: partijos igaliotinis, komjaunimo atstovas. Kitų nei nežinau. Pakviečiamas ir vienas iš mokytojų.

Ilgiausios kalbos apie praeitus mokslo metus, kurių rezultatas blogas, nes mažai ir pionierius (komunistinę vaikų organizaciją) narių sugaudyta. Kalba partijos igaliotinis. Jo tema: "Ko reikalauja partija iš tarybinio mokytojo?" Plačiai aiškina, kokią turim praveisti veiklą su visuomene ir kokie atsakingi tarybinio mokytojo uždaviniai.

Jeigu aritmetinės taisyklės neišaiškinsite, tai nedidelis nusikaltimas. Bet jei per pamokas praleisit progą iškelti tarybinius laimėjimus, tai nedovanotinas nusikaltimas. Kokią pamoką jūs nedėstytumėte, visose yra užtektinai progų. Pirmiausia, jūs patys turit persiauklėti. Jūs išauklėti smetoninio režimo. Ir kam smetoninui eiti pėda pėdon su mumis, geriau iš karto pasitraukti iš garbingų tarybinių mokytojų eilių, -- užbaigia savo kalbą.

Rytojaus dieną tomis pačiomis temomis, tik kiti kalbėtojai mus moko, kaip turim dirbti. Trečią dieną kalba kiek praktiškesniais reikalais. Apie rašomosios medžiagos ir vadovėlių trūkumus.

Kaip reikės dirbti? --galvoju eidamas visą kelią. O taip pat ir likusią paskutinę laisvą dieną.

Dabar pilnai supratau, kad bėgdamas nuo vilko pataikiau ant meškos, kad aš tik įrankis jų rankose. Aš negaliu prisidėti prie jų taip gražiai siūlomo nutautinimo darbo. Ne aš, tai kitas vistiek mokys vaikus, lyg save teisinu. O gal dar geriau, kad man tenka tas darbas. Visą laiką jie man už pečių nestovės. O man svarbiausia juos išauklėti, kad būtų dori ir sąžiningi.

Draugas Curullu netikėdamas atsisuko į draugą Oregovą:

--Ar tai tiesa? --paklausė jis.

Draugui Oregovui perdavus reikalingas informacijas draugei Petrovnei, pastaroji pareiškė:

--Skaičiai yra teisingi. Dvysiškiečiai ir bažnyčios išsilauko vien tik iš bažnyčių lankytojų. Karo metu ortodoksų Bažnyčia parodė savo patriotinį subrendimą ir parėmė pastangas išgelbėti sovietinę tėvynę. Partija veda gyvą akciją prieš prietarus, tačiau ne jėgos priemonėmis, o stengdamosi įtikinti.

Draugas Curullu buvo pergyvenęs nusivylimą, kurį jam degtinė dar labiau užkainio.

--Drauge, --piktai prabilo jis į Petrovną, --jeigu ilgaskvernių skaičius per keturioliktą metų iš penkių tūkstančių išaugo į trisdešimt penkis tūkstančius --ką begelbsti toji visa akcija?

Draugė Petrovna sumišo akimirkai, paskui jo klausimą išvertė draugui Oregovui, kuris išklauzė, nulenkęs galvą, tartum jis pats būtų už tą gėdą atsakingas. Jis pagalvojo, paskui plačiai išskleidė rankas, nukreipdamas į Curullu pilną baugaus liūdnūno žvilgsnį.

Ir šį kartą draugei Petrovnei neberekėjo versti.

Tuo diskusijos ir baigėsi. Draugas Oregovas vėl grįžo prie savo pranešimo apie kelionę, o likti pakeitė pokalbio temą.

(Bus daugiau)

BOSTONE BAIGĖM SUBATVAKARIŲ SEZONĄ

Gera mintis, nors ilgai truko, kol ji buvo įgyvendinta, susilaukė gražaus pasisekimo. Bostono lietuviai, kurių daugumas nelengvai pelnosi kasdieninę duoną, iki praėjusių metų rudenio neturėjo platesnio pobūdžio parengimų, kur galėtų susirinkę išklausti kultūrinės programos, valandą kitą pasėdėti prie kavos puodelio, savo tarpe pasiūlyti ir kasdieninių rūpesčių pamiršti. Su atsargumu ir rūpestingumu pradėti rengti kultūriniai subatvakariai ALT S-gos Bostono sk. namuose, dabar parodė, kad ta spraga jau yra užtvirta.

Paskutiniame šio sezono subatvakaryje, kuris įvyko gegužės 21 d., susirinko apie 120 viešnių ir svečių. Tai rodo, kad rengėjams pasisekė surasti parengimų formą ir sudaryti jaukią pobūvių nuotauką. Tiesa, mūsų periodinė spauda jau kelis kartus užkliuvo už paties žodžio "subatvakaris". Rengėjai taip pat nelengvai jį pasirinko. Pagrindinis motyvas, kuris pasirinkimą nulėmė, yra tai, kad subatvakaris iki šiol tebėra

gyvas ir plačiai vartojamas lietuvių kalbos žodis, taisyklingsi sudarytas ir, jei kas to nepakenčia, nieko bendra neturįs su slavais, nes subata nėra jų kalbos žodis. Be to, jis tikrai tinka parengimų minčiai pasakyti. Jei laikui bėgant atsirastų koks nors tinkamesnis "subatvakario" pavadinimas, rengėjai nebus užsispyrę jį amžiams amžiams palikti.

Subatvakariams giminėgas yra tik Bostono liet. kultūros klubas, kuris iki šiol tebėra gyvastingas, reguliariai kas mėnuo diskutuoja mokslo, meno ar visuomenės gyvenimo klausimus. Jo parengimų forma yra daugiau akademinio pobūdžio, nors susirinkimams visada baigiami tradiciniai kavutėmis. Kultūros klubo nariai renkasi Internacionalinio Instituto patalpose, jaukiose ir gana gerai užlaikomos, bet gaunamoj patalpoj gali sutilpti daugiausia 100 asmenų. Maždaug tiek Bostono lietuvių ir lanko kultūros klubą, nors susirinkimuose dalyvauja kartais tik 40, o kartais 80 dalyvių. Kultūros klubas jau yra į gyvenimą giliai šaknis įleidęs ir rimtais parengimais susidaręs savo atskirą veidą.

Subatvakarių formos buvo ieškota ir dar bus ieškoma. Rengėjai nesikesina kartoti to, kas jau Bostone yra. Pagrindinis tikslas, kad subatvakariai išlaikytų kultūrinį orumą ir jaukią vakaro nuotauką. Tų parengimų didelė privilegija yra tai, kad jie yra rengiami gražiai išdabintuose ir jaukiuose ALT S-gos Bostono sk. namuose. Nežiūrint, kad iniciatyvos subatvakariams rengti ėmėsi minimas ALT S-gos skyrius, jie yra skiriami visiems geros valios Bostono lietuviams, vyresniajai kartai ir jaunimui. Atrodo, egzaminai išlaikyti, su b a t vakariai čionykščiu lietuvių tarpe susilaukė prielankumo ir gyvo pritarimo.

Paskutinis šio sezono parengimas įvyko gegužės 21 d. Jo programą sudarė dainų ir arijų koncertas, kurį atliko solistė Irena Mickūnienė, buv. Vilniaus operos solistas Stasys Liepas ir solistas Ben. Povilavičius. Pastarasis pradėjo vakaro programą, savo gražiu bosu padainuodamas St. Šimkaus Oi, kas ir Mussorgskio Blusą. Bisui buvo išprašyta arija iš Mozarto Figaro vestuvių.

Ben. Povilavičius turi gražaus tembro sultingą balsą, neblogą dainavimo mokyklą, dainuoja su įsijautimu ir gera atliekamo dalyko išraiška.

Irena Mickūnienė, kuri tik prieš kokių metų pradėjo viešumoj rodytis, dainavime daro regimą pažangą. Jos balsas laisvėja, darosi lygesnis visuose registruose, atsiranda gyva ir šilta muzikinė frazė. Ir šiam subatvakarij jos padainuota Hammersteino Indėnės daina ir Santuzzos arija iš op. Cavalleria Rusticana susilaukė gausių plojimų. Bisui I. Mickūnienė nuotaukingai padainavo ariją iš Puccini op. Gianni Schicchi (Skikki).

Operos solistas St. Liepas su tikrumu, su gyvu jausmu ir gera nuotauka padainavo Čaikovskio ir Denzo romansus, o prašomas kartoti -- Jul. Gaidelio harmonizuotą liet. liaudies dainą. Jo balsas skambėjo gražiai ir šiltai, plojimai buvo gausūs.

Aplamai subatvakario dalyviai visus tris solistus su-tiko ir palydėjo entuziastingai plodami. Sklandžiai solistams akompanavo komp.

Julius Gaidelis. Visiems programos dalyviams didelis viešas dėkui. Gausiems subatvakario dalyviams jie tikrai sudarė malonų ir jauki vakarą.

Po koncertinės dalies St. Santvaras pranešė, kad birželio 4 d., tuose pačiuose namuose rengiamas akt. Stasio Pilkos rečitalis. Be to, St. S. plačiau apibūdino jauniosios kartos žurnalą Metmenis, kviesdamas tą leidinį prenumeruoti ir remti. Bostone Metmenis sutiko platinti Just. Vaičaitis, todėl malonėkit tuo reikalu į jį kreiptis.

Sezono pabaigtuvių programa ALT S-gos Bostono sk. pirm. Ant. Matjoška šiltu žodžiu prisiminė subatvakariams rengti komisiją, dėkojo už apsilankymą viešnioms ir svečiams. Iš tikro, komisijos gerokai padirbėta. Daug dirbo ir rūpinosi kom. pirm. Just. Vaičaitis, besistengdamas papuošti pobūvių išorę ir sudaryti jaukią nuotauką, daug širdies įdėjo dail. Vikt. Andriūšis; puikiai parengtų arbatėlių kaitininkai yra Vl. Mickūnas, Ant. Vilėniškis ir tas pats dail. Vikt. Andriūšis.

Just. Vaičaitis, dėkodamas savo bendradarbiams, ypač išskyrė keturias moteris, kurios nepakeičiamos tikrai daug dirbo -- tai Br. Vaičaitienė, Mickūnienė (motina), O. Vilėniškienė ir B. Bilvaisienė. Kalbos buvo trumpos, minėtiems veikėjams bei veikėjoms ir subatvakario dalyviai savo plojimais už atliktą darbą dėkojo.

Programai pasibaigus, pabaigtuvinio subatvakario dalyviai dar vieną kitą valandą jaukiai apsviestoj salėj pasėdėjo, pasivaikšino ir pasiūnekučiavo. Kas norėjo -- galėjo apatinę salę pasiekti, nes muzika visų subatvakarių metu rūpinosi mielas p. Eitas.

Pabaigoj, nors labai nenorom, tenka prisiminti vieną raštą, neseniai tilpusį Drauge. To dienraščio Bostono korespondentas, kiek anksčiau objektyviai minėdamas subatvakarių, tarp kitko pastebėjo, kad Kultūros klubui nederėtų savo parengimų daryti tą patį vakarą, kada būna rengiamas subatvakaris. Čia reikia pastebėti, kad tas abiejų parengimų "subėgimas" į vieną vakarą įvyko balandžio mėn., kuris turėjo penkis šeštadienius. Kultūros klubas paprastai renkasi ketvirtąjį mėn. šeštadienį, o subatvakariai rengiami savaitę anksčiau. Tai buvo visai nekalta "subatvakarietė" neapžiūrėjimas, bet štai kokių kultūrinę (!) stiliumi ju sutapimą aiškina Kultūros klubo pirmininkas A. Maziulis: "A. Liet. Tautinės S-gos Bostono skyriaus subatvakarių komisija savo pasiūlymą k u č i a v i m u s su užkandžiais ir gėrimais kaip tik nukėlė viena savaitę vėliau, įsisprausdama... arba pagal naujus kalbos "grynintojus" -- subatvakaris... Susikirtimai dažnėja ir dažnėja, nes tuo kai kada norima įrodyti, žiūrėkit, -- na ir mes gyvi!"

Komentarų tiems sakiniams nereikia -- pakankamai aiški jų tendencija. Subatvakariams rengti komisija labai apgailestauja tokių Kultūros klubo pirm. "aiškinimą", kaip apgailestauja ir tą datų sutapimą. To buvo ir bus vengiama. Bet minimas sutapimas turi ir savo gerąją pusę -- jis patvirtino komisijos nuomonę, kad Bostone pakanka lietuvių kultūrinio pobūdžio pa-

(Nukelta į 5 psl.)

LIETUVIŠKI SORIAI, JUODA DUONA. AUKŠČIAUSIOS RŪSIES RŪKYTI KUMPIAI. DESROS IR SKILANDŽIAI PIGIOMIS KAINOMIS GAUNAMI KRAUTUVĖJE

MARTHA & PETER LISAUSKAS

6409 56 ROAD, MASPETH 78, N. Y.

Telephone: TWainig 4-8087

Prekes siunčiame ir per paštą.

IŠKIRPKITE IR ATSIŪSKITE ŠI KUPONĄ

Prašau atsiųsti	Nurodykit prekę		
.....			
Nurodykit adresą:	Name		
.....			
No.	Street	City	State

DIRVA

— THE FIELD —

Established in 1915
6907 Superior Avenue
Cleveland 3, Ohio
HEnderson 1-6344

Prenumerata metams: \$10.00 • Laikraštis išeina tris kartus savaitėje: pirmadieniais, trečiadieniais ir penktadieniais, išskyrus šventes.
Redaguoja: B. Gaidžiūnas, V. Gedgaudas ir J. Palukaitis
• Redakcinę kolegiją sudaro: P. Bastys, E. Čekienė, R. Mieželis, J. Papienas, V. Rastenis ir St. Santvaras.

Lithuanian Newspaper • Issued in Cleveland every Mon., Wed., and Fri. except in case of Holidays • Published by American Lithuanian Press Radio Ass'n VILTIS, Inc. (Non-profit) • Editor-in-chief: Balys Gaidžiūnas • Subscription per year: \$10.00. Single copy 10 cents • Second Class Postage Paid at Cleveland, Ohio.

Okupanto pastangos mus suskaldyti ir supiudyti

Lietuvos okupanto nagai lengvai pasiekia kiekvieną Tėvynėje likusį ar vergų darbams išvartą. Bet nagus labai niežti pasiekti ir kiekvieną laisvuosius Vakarų pasiekusį. Pasiekti ir nutildyti, kad nebūtų laisvės reikalaujančių ir komunistinę nelaimę liudijančių.

Ilgą laiką okupantas dėjo labai dideles pastangas mums įkalbėti, kad "grįžtume ir į tarybinį gyvenimą įsijungtume". Tam reikalui leido specialius leidinius, skyrė specialias radijo valandas. O vaisių kaip nebūta. Iš kelių dešimtų tūkstančių tik keli teatsirado. Ir tai arba dvasioje palūžę, arba dėl kitų kurių priežasčių laisvuose kraštuose pasiklydę. O ir tie, kurie grįžo, nedviprasmiškai davė suprasti, kad pėsti išeiti, jei tik geležinė uždanga būtų pakelta.

Negavęs norimų vaisių, okupantas pradėjo keisti taktiką. Matyt, kad svetur išėjusių klausimams specialistai nustatė, jog daug geresnių vaisių bus galima pasiekti juos suskaldžius ir supiudyti. O kaip geriau tai atlikti, jei į jų tarpą nemesi tokius nesantaikos kamuolius, kurių siūlų pasigavę painiotusi ir tūpęsi.

Pirmausia atsirado kultūrinių mainų reikalai ne su okupantu valdoma Tėvyne, bet su pačiais okupantais ar jų iškamšomis. Kamuolys buvo mestas atsargiai, nesiangažuojant, nes aišku, kad tokių laisvų mainų ne pats okupantas nenori. Ir čia, jau pasirodė pirmosios okupanto lauktos kregždės. Jau atsirado ir laisvoje spaudoje keliančių balsą, kad tokius kultūrinius mainus trukdantieji yra gerokai nuo gyvenimo atsilikę, norintieji tik savo rate pasismaugti ir kitus pasmaugti.

Ir čia, stebėtinu sutapimu, šokosi talkinti Laisvę ir Vilnis — Maskvos šaukliai ir garsiakabliai. Jie tuoj suskirstė laisvuos Vakaruose atsidūrusius į pažangiuosius ir atsilikusius pabėgėlius. Bet kokia negudri taktika?! Iš jų atsiliepimo rodyklės geriausia nustatyti, kada patalkoma Maskvai į skaudžią vietą. Kas jiems gerai — mums nelaimė, o kas jiems blogai — nusako mūsų tikro kelio kryptį.

Kultūrinių mainų kamuoliui dar tebesisukinėjant, okupantai pradėjo naują, daug efektyvesnį mūsų skaldymo ir piudymo darbą. Jie pradėjo serijas straipsnių įrodinėjant, kokie menki mūsų vadai, kaip jie dvasioje šupuvę. Tik imkit juos, meskit iš savo tarpo, tik jau jų niekad nebeklausykite.

Tie naujos taktikos straipsniai turėjo ir tebeturi du tikslus. Vieną — parodyti pačioje Lietuvoje priaugančiai kartai, kad praeities nėra ko gailėtis. Kiekviename žingsnyje būta supuvimo. O antrą, jais supiudyti laisvėje atsidūrusius. Ir čia, jų pačių neabejotinam nustebimui, buvo gėl net didesni, negu laukti rezultatai. Ką Maskva nutarė spausdinti, čia ne nemirktelėdami persispausdino čionykščiai, vadinamieji patriotiški laikraščiai. Ir pasigardžiuodami tapę Maskvos miesto naujo kamuolio siūlus. Net ir dabar dar iš įsibėgėjimo tebetampo, nors jau greičiausia bus įžiūrėję, kam tarnauti nuėjo.

Tiems dviems Maskvos kamuoliams tebesiraičiojant, vėl buvo mestas Vilniaus lankymo kamuolys. Ir čia mūsų nuomonės suskilo. Beveik tie patys, kurie tuoj įsikibo į antrąjį kamuolį, lengvai įsikabino ir į trečiąjį. Jie ėmė ginti ir teisinti tuos, kurie be jokio reikalo ir be politinio pabėgėlio ar tremtinio garbės, tuoj susigundė.

Nereikia abejoti, kad tokių ir panašių kamuolių Maskva išgalvos dar ilgą eilę. Ir jie visi tarnaus ne mūsų tikriems ryšiams su Tėvyne palaikyti, ne mūsų žmonėms laisvę nešti, bet jų nagams auginti, mus skaldyti ir piudyti.

B. G.

PASIUNTINYBĖ BRAZILIOJE SAVO NAMŲ NETURI

Andai, rašydamas apie Brazilijos naujos sostinės Brasília pastatymą, paminėjau, kad Lietuvos pasiuntinybės namai naujoje sostinėje dalį pinigų sudarys parduoant pasiuntinybės namą senojoje sostinėje.

Dabar patyriau, kad Lietuvos pasiuntinybė Rio de Janeiro mieste jokį savo namų neturi.

Mintis apie pardavimą senojo namo kilo iš kai kurių kalbų spaudoje pasirodžiusių Lietuvos pasiuntinybės patalpų projektą ir žinant, kad Washingtono ir kai kur kitur mūsų pasiuntinybės savo namus turėjo ar turi.

Ši žinia, kad savo namo ne-

turime, Lietuvos pasiuntinybė Brazilijoje pastato keblion padėtin. Norint persikelti į Brasília tikrai reikia susirūpinti iš kur gauti reikalingą sumą. Pagal paskelbtą projektą pasiuntinybės namai kaštuotų \$50,000. Atsimintina A. L. Tautinės Sąjungos pėnai Detroito sėimepareikšta moralinė parama. Dabar ji privalėtų pavirsti stipria realia parama.

Lietuvos pasiuntinybė labai susirūpinusi persikelti į Brasília iki šių metų pabaigos, ten įsirengiant, kad ir laikiną raštinę, bet reikalingų pinigų sukėlimo klausimas nėra lengvas. Gal apie tai daugiau paaiškins pati pasiuntinybė.

K.S. Karpis,
Cleveland

KO SIEKIAME?

Sunku suprasti, ko siekia draugai, patys laisvai ir patogiai įsikūrę, taip negailestingai išdavinėdami ir NKVD nagus pakliuvusių J. Deksnį. Net bailsu skaityti Žymanto ir dabar Ralios kronikas, kaip jie talkina bolšev-

Bronius Vaškelis, dr. Edvardas Kaminskas, Dalia Bulgaraukaitė ir Tomas Remeikis diskutuoja lietuviškosios kultūros problemas Filisterių Skautų Sąjungos steigiamajame suvažiavime, įvykusiame Christiana Lodge vasarvietėje gegužės 28-30 d.

G. Peniko nuotrauka

DIEVO, TĖVYNĖS IR ARTIMO TARNYBOJE

(Išpūdziai iš Filisterių Skautų Sąjungos steigiamojo suvažiavimo, vykusio

gegužės 28-30 d. Christiana Lodge, Mich.)

Veltui žvalgausi aš aplink --
Jaunystės dienos bėg' tolyn...

Šie filisterių dainos žodžiai, rodos, daug prasmingiau skambėjo Memorial Day savaitgalį Filisterių Skautų Sąjungos (FSS) steigiamajame suvažiavime, negu praėjusioje Chicago, New York, Detroito ar kitų miestų studentų suvažiavimuose. Tie patys žmonės ir ta pati daina, bet o koks dalykų pasikeitimas! Tada triukšmingi besikauja studentai; šandien -- daktarai, inžinieriai, sociologai, politikai bando spręsti problemas visos lietuviškosios išeivijos mastu.

Inž. Leonas Maskaliūnas, Chicagoj veikusias Akademikų Skautų Ramovės pirmininkas (ASR), atidarė suvažiavimą, pabrėždamas, kad idėja suorganizuoti filisterių skautus yra nauja. Lietuvoje jau 1930 m. buvo daryti pirmieji bandymai šia kryptimi. Bet iki šios dienos nepavyko pilnai filisterius skautus apjungti. Ir šandien veikianti ASR dėl įvairių priežasčių nepajėgė apjungti visus mokslus baigusius skautus, tad ir iškilo reikalas suteikti šiai organizacijai naują veiklos ir formos pobūdį su tikslu apjungti visus filisterius skautus laisvame pasaulyje ir duoti pozityvų įnašą mūsų išeivijai įvairiose veiklos srityse.

Suvažiavimui pirmininkauti jis pakvietė Gytį Šerną (Toronto) ir Romą Kežį (New York). Tuoj pat buvo sudarytos nominacijų komisija (V. Germanas, J. Kamarauskaitė, Z. Viskanta) ir mandatų komisija (R. Minkūnas, R. Stravinskaitė, D. Tijūnėlis). Rezoliucijų komisiją sudaryti buvo pakviesti atskirų sričių referentai.

Nors FSS dar niekur neegzistuoja, bet dėl bendro vaizdo buvo išklausti pranešimai apie atskirų vietovių filisterius skautus, jų veiklą ir pageidavimus suvažiavimui. Pranešimus padarė: R. Kežys -- New York, M. Leknickaitė -- Cleveland, J. Pečiūrienė -- Detroit, G. Krupis -- Boston, V. Varnas -- Los Angeles, B. Vaškelis -- Toronto, L. Maskaliūnas -- Chicago ir dr. A. Avižienis -- Urbana.

Z. Viskanta painformavo, kad naujasis Akademikų Skautų Sąjungos statusas yra priimtas. (Šis statusas apima ASS, FSS ir Studentų Skautų Sąjungos, SSS, reguliarius).

Vos metus žvilgsnį į suvažiavimo dalyvius, galėjai pastebėti, kad FSS sudarys įvairaus amžiaus ir patirties žmonės. Čia sėdi vos prieš keletą dienų gavęs

kams, sunkindami to vargšo bėlavio bylą. Jei jis pats ką nutylėjo ar užmiršo, tai dabar čia būv draugai enkavedistams primena, cituoja jo asmeniškumus laisvius, per anksti atidengia visas buvusio pogrindžio ir čia laisvinimo institucijų paslaptis ir ryšius su kraštu.

Skaitytojams būtų įdomu išgirsti iš pačių autorių, kodėl jie taip elgiasi?

J. Rumša,
Conn.

daktaro laipsnį Algirdas Avižienis, o kitame suole -- jau Lietuvoje profesoriavęs Steponas Kolupaila. Tad ir nenuostabu, kad rengėjai pirmuoju suvažiavimo punktu parinko temą, liečiančią kartų skirtumus. Diskusijų moderatorius dr. Ed. Kaminskas iš karto priminė kartų skirtumą, pareiškdamas, kad FSS bandys visas kartas jungti po vienu stogu.

Arch. B. Lukšaitė, Lietuvos universiteto auklėtinė, atstovavo vyresniąją kartą, nors šių eilučių autorius nuomone, prelegentė šiai rolei netiko.

B. Lukšaitė pareiškė, kad jauni filisteriai tol laikosi įsikabinę studentiško organizacijų, kol gali. Kai studentai juos išspiria laukan, tada jie steigia filisterių sąjungas. Taip buvo Lietuvoje, taip yra ir čia.

A. Stepaitis su pasididžiuoimu atstovavo tą kartą, kuri Vokietijoje baigė universitetus. Jo žodžiais, ta karta atkūrė Amerikoje lietuviškų studentiško organizacijų tradicijas. Akademikai skautai, studijavę Vokietijoje, negavo pakietėlių, kaip kitų studentų organizacijos, tad jų ištikimybė idėjai yra neabejotina. Ir, nepaisant to, jie, tik atvykę į JAV, įsteigė studentams remti fondą, kuris iki šiol sėkmingai veikia.

Dr. A. Avižienis, atstovavęs jauniausią filisterių kartą, pareiškė, kad ši karta dėl perdidelio pasitikėjimo savimi iššaukia konfliktą su kitomis kartomis. Ši karta be pagrindo vyresniųjų yra vadinama intelektualiniais "snobais".

Sekant diskusijas kartų skirtumo klausimu, susidarė vaizdas, kad šis skirtumas yra daugiau dirbtinas, negu realus. Pav., J. Karklys, kalbėjęs lyg vyresniosios kartos atstovas, prieš porą metų pats buvo Liet. Stud. S-gos CV pirm. Kai tuo tarpu už jį vos keliais metais jaunesni grynė jaunesniąją kartą. Išvadoje buvo priimta, kad bendras visų darbas FSS rėmuose panaikins bet kokias kartų problemas, jei iš viso tokios problemos egzistuoja.

Toliau FSS programa buvo diskutuojama atskiruose rėliuose. J. Liubinskui vadovaujant, buvo ryškinamas studentų -- filisterių santykis. Čia taipogi buvo prieta vieningos išvados, kad FSS apjungs ne vien Korpi Vytis ir Akademikų Skautų Draugovės filisterius, bet visus skautiškų pažiūrų filisterius.

Br. Vaškelis, drąsiai ir įdomiai kritikavo lietuvių išeivijos kultūrinį judėjimą, siūlė receptus jam pagerinti. "Mūsų kultūrinis gyvenimas yra charakteringas šūkliais, neesme" -- kalbėjo kol. Vaškelis. "Kultūriniai pasireiškimai dažniausiai vertinami iš ideologinio, emocinio taško. Trūksta plačios, objektyvios vertinimo bazės".

Dr. E. Kaminskas perspėjo klausytojus, kad universiteto užbaigimas yra tik pradžia platus ir gilaus domėjimosi kultūriniais klausimais. Diplomo įgijimas nesuteikia filisteriui teisės vadintis inteligentu. Kaminskas tvirtino, kad mūsų lietuviškumas yra surištas su bu-

kapellonas kun. dr. J. Kubilius, SJ, atlaikė šv. Mišias, po kurių sekė diskusijos: "FSS santykiai su Lietuvių Skautų Sąjunga" ir "FSS politinė programa".

Diskusijas apie FSS santykius su lietuviškąja skautija pravedė R. Minkūnas. Čia buvo išreikšta viltis, kad Akademikų Skautų Sąjūdis (kurį nuo dabar sudaro FSS ir Studentų Skautų Sąjunga), taps trečioji Lietuvių Skautų Sąjungos šaka su lygiomis teisėmis ir pareigomis, kaip Brolija ir Seserija. FSS nariai skatinami aktyviai dalyvauti skautiškose veiklose.

R. Kežys ir politinių mokslų doktorantas T. Remeikis patiekė pasiūlymus FSS politinei programai. Nenuostabu, kad šis programos punktas rezoliucijų priėmimo metu susilaukė daugiausia dėmesio ir iššaukė karščiausias suvažiavimo diskusijas. Turbūt pirmas kartas lietuviškos skautijos istorijoje, kada viena jos šaka pasisako už aktyvų dalyvavimą politinėje, t.y. Lietuvos laisvinimo, veikloje. Iki šiol visos jaunosios kartos organizacijos vengė bet kokio ryškesnio pasisakymo šiuo klausimu. (Tikriausiai dėl to, kad politinėje veikloje egzistuoja chaosas).

Pasisakymas už visų "veiksnių" rėmimą reikštų prisidėjimą prie politinio mūsų visuomenės susiskaldymo, ko jaunosioji karta negali pakęsti. Gi rėmimas vieno kurio "veiksnių" -- reikštų įsijungimą į tarptartines rietenas. Ši situacija irgi nepriimtina. Tad sveikiausias kelias, atrodo, būtų visų "veiksnių" ignoravimas. Vienok jei priauganti akademinė visuomenė taip žiūrės į Lietuvos laisvinimo pastangas, tai greitai laiku šis gyvybinis lietuvių tautos reikšmas taps kelių politikierių interesu, o ne visos lietuvių išeivijos rūpesčiu. Su šia mintimi ir buvo siūlyta FSS-gai kaip vienai iš pajėgiausių akademinių organizacijų, su gausiu prieaugliu, pareikšti susidomėjimą politine veikla, kuri reikšia tik susidomėjimą Lietuvos laisvinimo reikalu.

Deja, žodis "politika", kaip teisingai pastebėjo R. Kežys, net ir galvojančios visuomenės tarpe yra tapęs beveik keiksmažodžiu, nepaisant to, kas specifiniai turima galvoj, šnekant apie politiką. Gal todėl ir šis suvažiavimas atmetė visas rezoliucijas politiniais klausimais. Vėliau, diskutuojant privačiai, didžiausi rezoliucijos priešininkai pripažino, kad tik kai kurių žodžių naudojimas iššaukė jų pasipriešinimą šiai rezoliucijai. O esmėje jie suviskuo sutiko. Reikia tikėti, kad FSS vadovaujantieji organai ras būdų tose rezoliucijose patiktus pasiūlymus įgyvendinti FSS politinėje programoje.

Dr. J. Kubilius, SJ, visus maloniai nuteikė duodamas paskaitą, apie religiją tokioje formoje, kuri

(Nukeita į 5 psl.)

Bronius Kviklys, prof. Steponas Kolupaila ir kun. dr. J. Kubilius, S.J., gvildena Filisterių Skautų Sąjungos suvažiavime iškeltas idėjas. G. Peniko nuotrauka

Dievo, Tėvynės...

(Atkelta iš 4 psl.)

dvelkė intelektualiniu šviežumu, minčių gilumu ir jų pulku apipavidalinimu, kad retai pasitaiko klausantis pašnekusių religinės temomis. Tėvas Kubilius žėrė visą pluoštą senų idėjų, naujai pergalvotų ir gražiai perteiktų. "Ne iš pareigos akademiškai turi atlikti savo religines pareigas" -- kalbėjo kapelionas -- "bet iš įsipareigojimo. Pareiga implikuoja vergiškumą, įsipareigojimas -- sąmoningą, gilytį tikėjimą."

Studentų skautų Korp! Vytis Garbės Narys prof. Stp. Kolumpaila, kuris dėsto vandens jėgos mokslą Notre Dame universitete, esančiame 12 mylių nuo suvažiavimo vietos, kalbėjo apie humaniškąjį aspektą skautų ideologijoje. Pagal gerb. profesorių, taurus žmogus pirmą eilę turi savo pareigas atlikti šeimai, ir tik po to Dievui ir Tėvynei. Savo motinai pareiga yra didesnė, negu savo tėvynei.

Rezoliucijos, išskyrus politiniais klausimais, buvo priimtos be ypatingų diskusijų. Pažymėtina: FSS nariai skatinami reikštis visuomeninėje veikloje, ypačiai LB rėmuose; pasipriešinti ir neremti asmenų bei institucijų kultūros vardu varančių menkystės akcijų; sekti ir narius informuoti apie kultūrinį-intelektualinį judėjimą Lietuvoje; remti pajėgių ir kūrybinių asmenų bei grupių pozityvius darbus; naudoti modernius socialinių mokslų metodus, nustatant FSS vidinės veiklos pobūdį. Rezoliucijos buvo ne vien principų išdėstymas, bet ir konkrečių veiklos uždavinių nustatymas.

Akademinių Skautų Sąjūdžio CV pirm. Eugenijus Vilkas trumpai nušvietė FSS organizacinę struktūrą. A. Stepaitis padarė pranešimą apie Dr. Vydyno studentų šalpos fondą, kurio pirmininku yra prof. Kolumpaila. Iki šiol Fondas padarė 9,500 dol. apyvartą. Šiuo metu Fondo kasoje yra 3,500 dol. Yra paskirtos dvi stipendijos po 200 dol. norintiems studijuoti lituanistiką Fordhamo universitete. Ateityje numatoma padidinti stipendijas studijuojantiems lituanistiką, o taip pat raginti jaunus studentus pasinaudoti šiomis studijomis. Fil. Mikūnas davė kelis pasiūlymus FSS finansiniais reikalais. Prof. Galva Galvanauskas savo ilgoje paskaitoje davė istorinę apžvalgą Lietuvos politiniais-ekonominiiais klausimais.

Pabaigoj suvažiavimo dalyviai išrinko pirmąją FSS Centro Valdybą: DALE KOKLYTĖ, ARCH. BRONĖ LUKŠAITĖ, DR. ALGIRDAS AVIŽIENIS, DR. EDVARDAS KAMINSKAS ir INŽ. VYTAUTAS ŠLIUPAS. (Pastarasis šiuo metu yra pakeliui iš Afrikos į Chicago). Kandidatais liko J. Karškys ir K. Bertulis. Suvažiavimas gavo visą eilę sveikinimų iš pavienių asmenų bei organizacijų.

Nors suvažiavimas nebuvo gausus (73 registruoti dalyviai), bet jo padaryti sprendimai ateityje gali turėti daug įtakos mūsų visuomeniniame, kultūriname bei politiniame gyvenime. Reikia tikėtis ir linkėti, kad naujieji FSS vadovai turės pakankamai drąsos ir ištvermės įgyvendinti FSS užsibrėžtus tikslus ir per tai suteikti džiaugsmo, naudos ir garbės filisteriams skautams, visai mūsų išeivijai, o gal ir pavergtai tėvynei Lietuvai.

J.T.

Dirvą pasiūlyk savo kaimynui susipažinti

Birželio 1 d. Catedral Latin gimnaziją Clevelande baigė ir gavo pažymėjimus: Paulius Žygas, Romas Misiūnas, Petras Stungys, Rimas Titas, Viktoras Stankevičius, Saulius Alkaitis, Raimundas Sadauskas ir Augustinas Idzels. Nuotraukoje: P. Stungys, P. Žygas, R. Misiūnas ir R. Titas.

V. Kizlaičio nuotrauka

CLEVELANDE ir apylinkėse

• Clevelando Amerikos Lietuvių Taryba birželio 12 d., 12 valandą (tuoj po lietuviškųjų mišių) Čiurlionio Ansamblio patalpose rengia paskaitą -- pranešimą, kurį padarys Kongreso atstovas Michael A. Feighan. Tema "Lietuvos laisvės viltys paskutinių tarptautinių įvykių šviesoje". Kongresmanas Feighan yra prieškomunistinio tautų bloko garbės narys, senai žinomas kaip griežtas ir nenuilstamas kovotojas prieš bolševikų ekspansiją.

Pranešimas rengiamas

Bostone...

(Atkelta iš 3 psl.)

rengimams lankyti. Yra žinoma, kad tą patį vakarą kultūros kluban susirinko 70 lankytojų, o subatvakariis svečių turėjo irgi nemažiau. Kitas dalykas yra kai kurios šio sezono Kultūros klubo nesėkmės, kurios gerokai aprodė to klubo vieningumą ir narių tarpusavį pasitikėjimą. Bet subatvakariams rengti komisija dėlto nieko dėta. Be to, ji turi lygiai tas pačias teises ir privilegijas ką nors veikti, kaip p. A. Mažiulis.

Sakoma, kad nėra namų be dūmų. Tačiau šiuo atveju tie dūmai nėra tokie tiršti, kad juose būtų galima akis išverkti ir pamesti kelią. Tegu Kultūros klubas eina tuo pačiu susirastu vieškeliu, o kitas subatvakaris tikrai bus rengiamas rugsėjo 17 d. Visiems subatvakarių dalyviams tegu būna giedri ir gaivi vasara! St. S.

Parengimų kalendorius

Birželio 12 d. Lituanistinių Mokyklų šventė Neurų ūkyje.

Birželio 19 d. L.V.S. Ramovės rengiama gegužinė.

Birželio 26 d. Lietuvių Budžių buriavimo sezono atidarymas.

LIEPOS 3 D. Lietuvių diena Neuros ūkyje, rengiama Bendruomenės abiejų apylinkių.

Liepos 10 d. Lietuvių Budžių valdybos ruošiamą gegužinę.

Rugsėjo 10 d. Pilėnų Tunto skautams paremti pobūvis. Rengia Tėvų Komitetas.

Rugsėjo 24 d. Dirvos 45 metų sukakties spaudos balius Slovenian Auditorium.

SPALIO 2 D. Neringos skautų tunto dešimtmečio iškilniga sueiga-vakaras.

AKRONE

Birželio 12 d. Trumpicko sodyboje Akrono lietuvių susitikimas. Rengia ALTO skyrius ir socialistų kuopa.

Liepos 3 d. Stanley Lucas sodyboje SLA 198-354 kuopos gegužinė.

Liepos 24 d. Roma Park Amerikos Lietuvių Piliečių klubo gegužinė.

J. P. MULL-MULIOLIS

Seniausia lietuviška namų pirkimo-pardavimo agentūra Clevelande.

Šv. Jurgio parapijo

2 šeimų 5-4. 3 garažai, didelis sklypas. Įmokėti 1,500 dol. ar mažiau.

2 šeimų 6-5, garažai, gerame stovyje. Prašo \$13,600. 1 šeimos 6 kam., 2 garažai. Labai gerame stovyje, visai netoli mokyklos.

1 šeimos didelis namas, 5 kamb. žemai, 4 viršų, 2 vonios, 2 virtuvės, 2 garažai.

Šv. Kazimiero parapijo

3 šeimų 6-4-3, puiki individuali šildymo sistema, 2 garažai, \$16,000.

2 šeimų 4-4, gerai prižiūrėtas, puikiam stovyje. Mažas įmokėjimas.

Šv. Juozapo parapijo

1 šeimos 3 mieg. E. 141 -- St. Clair. Didelis gražus kiemas. Nedidelis įmokėjimas.

Šv. Jeronimo parapijo

2 šeimų 5-5-3, 2 garažai. Puikus namas, graži ir rami gatvė netoli Lake Shore.

Euclid

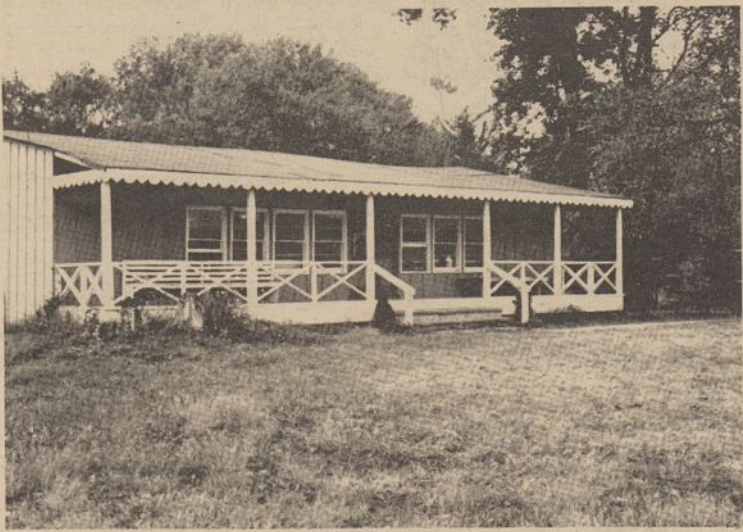
1 šeimos mūrinis, tik 6 metų senumo, 2 mieg. žemai, išbaigtas antras aukštas. Puikus poilsio kamb. rūsyje, E. 254 netoli Euclid gatvės parduotuvų. Prašo \$24,500.

Algimantas Dailidė

lietuvis bendradarbis. 13229 Superior Ave. UL 1-6666 (67)

Elektros pravedimas,

pataisymas, pasitaikusių kliūčių pašalinimas. Turi licensiją. Reikalui esant gali finansuoti. Šaukti ER 1-1544. (66)

Senų Dirvos skaitytojų Neurų gegužinių vieta, kur Clevelando ir apylinkių lietuviai dažnai susitinka. Artimiausioji susitikimo data birželio 12 d., Lituanistinių mokyklų mokslo metų užbaigimo šventėje.

PAIEŠKOMI

Babravičius, Aleksandras, Lauryno sūnus, gimęs Dargužiuose.

Balčietienė, Juozapata, iš Bernatonių km., Panevėžio vl., turi sūnų Joną, gyvena Scranton, Pa. Barčas, Antanas, Petro sūnus gyvena Chicagoje.

Buinickis, Antosė, Liudviko duklė.

Burneckis, Jonas, Jono sūnus gimęs Amerikoje, gyvenęs Chicagoje.

Dauskursienė, Lena, Julijono duklė.

Elkimavičius (Elkine), Stanley gyvena Hartford, Conn.

Giedraitis, Vincas, Antano sūnus, žmona Giedraitienė-Čelkytė, Julija, gyvena Sao Paulo, Brazilijoje.

Kriščiūnas, Vitalis, Mykolo sūnus, iš Kazokų km., Pasvalio vl., Biržų apsk., ieško giminių, prietelių ar kaimynų.

Laukšas, Stepas (kitaip Lukas, Steven), Juozo sūnus, ir žmona Bronė.

Lembutis, Izidorius, Izidoriaus sūnus, gimęs Philadelphijoje, gyvena Springville, Pa., R. D. No. 2

Mečionis, Jonas, Jurgis ir Kazimieras, Jurgio sūnūs.

Motuzas, Stanislovas, Stanislovo sūnus, gimęs Amerikoje, gyvenęs Chicagoje.

Įnuomojamas butas

5 kambarių. Kreiptis: 1015 Whitney Ave. (65)

Savininkas parduoda namą

Dvigubas, po 5 ir 5 kamb. Gaso šildymas. Netoli Šv. Jurgio bažnyčios -- 1326 Giddings Rd. (71)

I. J. SAMAS JEWELER

Šveicariški ir geriausi Amerikos laikrodžiai. Laikrodžių taisymas. Brangenybės. Įvairus dovanų pasirinkimas.

7007 Superior Ave. Greta Ezella Theatre

Telef.: EX 1-3969. Bute: WA 1-2354

EAST CLEVELAND-EUCLID & SUPERIOR AVE.

SAVINGS EARN

OPEN EVERY SATURDAY UNTIL NOON

4%

SUPERIOR SAVINGS

ACCOUNTS INSURED TO \$10,000

HOME AND REMODELING LOANS

CORNER 68TH-SUPERIOR AVENUE

JAKUBS & SON

FUNERAL HOMES

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai 35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo.

6621 Edna Avenue EN 1-1763

936 East 185 St. KE 1-7770

20 metų tos srities

praktika

Vokiečių radijų taisymas

TELEFUNKEN

Authorized Factory Service

TELEFUNKEN HI-FI STEREO SETS

SCHWAB RADIO & T. V.

Sales and Service

11615 DETROIT AVENUE CLEVELAND 2, OHIO

Sandėlyje didelis pasirinkimas įvairiausių modelių

LAKEWOOD 1-4669

J.S.AUTO SERVICE

Sav. J. Švarcas

1254 Addison Rd. Cleveland 3, Ohio

Mašinų viršaus taisymas ir dažymas. Motorų, stabdžių patikrinimas ir taisymas.

24 hours towing

Atidaryta nuo 8 val. ryto iki 7 val. vakaro.

Dienos telef.: HE 1-6352

Nakties tel.: LI 1-4611

KAS IR KUR

• **Bendruomenės biuletenis** jau išspausdintas ir siunčiamas į apylinkes. Be žinių, jame įdėtas Centro Valdybos bendraraštis "Eglutės" laikraščio reikalai, Bibliografinė Tarnyba skelbia svetimomis kalbomis 1959 m. pasirodžiusios lituanikos duomenis ir kt.

• **I Ped. Lituanistikos Institutą** Chicagos Aukšt. Lit. Mokyklos abiturientų iškilmingo akto metu (1960. V. 29) įsiregistravo šie abiturientai: Aglinskas Audrius, Bičiūnas Alvydas, Binkytė Viktorija, Indreikaitė Dalia, Konaukaitė Janina, Rėklaitis Gintaras. Institutas sveikina naujuosius studentus, pasiryžusius siekti aukštojo lituanistikos mokslo, šia reikšminga proga primindamas visiems, jog tik giliau išsilavinusio lietuvių rankose ilgiausiai išsilaikys lietuvišbės vėliavėlė.

• **Pavasario jaunimo šventę** — Jonines birželio 25 d. rengia Vilniaus Krašto Lietuvių Sąjungos St. Catharines skyrius. Ji įvyks Merritton Community Centre Hall, Park Ave., Merritton, Ontario. Programą atlieka Grandinė, iš Clevelando.

• **Lietuvių Gydytojų ir Dantų Gydytojų Draugija** New Yorke ruošia išvažiavimą, kuris įvyks birželio 19 d., Belmont Parke, Long Island, netoli Bay Shore. Blogam orui esant išvyka bus dr. V. Avižonio rezidencijoje.

• **Pirmoji Sėja** naujas poezijos leidinys, parašytas poeto Romualdo Kisieliaus. Turi 52 pusl. Iliustruota dail. J. Totilaitės. Kaina \$1.50. Įsigyti galima šiuo adresu: Mr. R. Kisielis — 1722 Grove St., Brooklyn 37, N. Y.

• **A. Petrauskas**, iš Detroito, mokėdamas metinę prenumeratą atsiuntė ir \$5.00 auką.

• **Jokūbas Stukas**, Lietuvos Atsiminimų radijo valandos direktorius, birželio 11 dieną savo programą skiria ne vien birželio masinių trenirų, bet ir dėl tėvynės laisvės žiauriai nukankintų Lietuvos partizanų minėjimui. Partizanų, kurių krauju apšlakstyta tėvų žemė.

Kalbės E. Čekienė. Bus pačių partizanų ir jų garbei sukurto dainos bei deklamacijos.

Šimtai naujų skaitytojų, pradėję skaityti Dirvą ir ja džiaugiasi. Pasiteiraukit, ar Dirvą skaito jūsų pažįstami ir kaimynai. Jei neatsiųskit jų adresus. Jie Dirvą gaus dvi savaites nemokamai.

APIE KIPRĄ PETRAUSKĄ

Iš Lietuvos gautame laiške apie Kiprą Petrauską taip rašoma:

"Susitinku ir pakalbu su Kipru Petrausku, gyvena Vilniuje. Kipras gerokai nusenęs, neprimato, dainuoti jau nebegali, bet vaikšto gatvėmis tiesus, lieknas, vis ta pačia didinga poza ir eisena. Nors nedainuoja, bet Kipras tebelaikomas operos teatro dainininku ir gauna algą. Be to, jis yra Vilniaus konservatorijos dainavimo klases profesorius ir yra paruošęs ne vieną gerą jauną solistą. Tarybinė valdžia savo lėšomis pernai pastatė Vilniuje Kiprui Petrauskui puikią vilą — dviejų aukštų namus ir jam padovanavo. Menininkai pas mus gerbiami ir globojami".

East St. Louis mergaitės ir berniukai šoka tautinius šokius. Berniukai: Rušėnas, Gudaitis, Krikščionas, Vosylius ir Meškauskas.

Lietuviškų filmų premjerai praėjus

Jau keletą kartų spaudoj buvo rašyta, kad ruošiami nauji garsiniai lietuviški filmai, kad jie daug kuo skirsis nuo iki šiol matytų, nes juos rengia jau tos srities specialistas Povilas Jasikonis, talkininkaujamas dar kitų asmenų.

Lietuviškoji visuomenė su nekantrumu laukė šių filmų pasirodymo ekrano šviesoje. Waterburis buvo pirmoji lietuvių kolonija, kuri turėjo progos šias naujas filmas pamatyti.

Sekmadienį, gegužės 29 d. popietę į Sv. Juozapo parapijos salę susirinko nemažas waterburiečių būrys (apie 250), nors diena buvo labai nepatogi (ilgas savaitgalis, įvairūs suvažiavimai kitur).

Susirinkusiųjų lūkesčių ir vilčių neapvylė. Tai buvo tikrai šventiška nuotaika. "Kaip po rekolekčių einu iš šių filmų į namus", — girdėjosi balsai.

Trumpai pažvelkime, kas vaizduojama šiuose filmuose.

Pirmoji — **Tremties mokykla**. Tai Vasario 16 d. gimnazijos gyvenimo vaizdai. Filmui medžiaga labai kruopščiai surinkta, puikiai pavaizduojanti šios mokyklos gyvenimą su visais jos džiaugsmiais bei vargais. Gaila, kad ten to vargo daug daugiau, negu džiaugsmo.

Šis filmas — puiki propagandinė medžiaga populiarinti šią mokyklą Amerikos lietuvių tarpe. Šis filmas turėtų ypač būti remonstruojamas ten, kur vyksta koks nors parengimas, tikslu sutelkti lėšų šiai gimnazijai. Po šios filmos ir trumpos kalbos — aukų rinkimo pasisiekimas užtikrintas.

East St. Louis mergaitės, deklamuojančios scenoje. Iš kairės: M. Petrikaitė, Dubickaitė, R. Gavelytė, R. Bataitytė, Krikščionaitė, M. Stančiūtė, G. Vaitkutė, V. Juodakytė, M. Gavelytė ir B. Bataitytė.

Koncertas-vakaras E. St. Louis lietuvių kolonijoje

Tautinės Sąjungos East St. Louis skyrius šių metų gegužės mėnesį surengė koncertą — vakarą čekų salėje. Šio koncerto vakaro programą išpildyti buvo atvykusi solistė Nerija Linkevičiūtė ir J. J. Bačiūnas, kuris

pademonstravo gerai techniškai paruoštą filmą.

Solistė Nerija Linkevičiūtė šil-tai buvo publikos sutikta ir pirmoje dalyje padainavo Manogimtinė — Kačanauskos, Ne margi sakalėliai — J. Tallat-Kelpšos ir Naktis bemėnulio — Henimel. Antroje dalyje, dėl persišaldymo, negalėjo dainuoti gražių parinktų kompozicijų.

J. J. Bačiūnas, papildydamas filmos demonstravimą, papasakojo iš savo kelionių išpildyti apie lietuvių gyvenimą Australijoje, Naujojoje Zelandijoje ir Pietų Amerikoje.

I šį koncertą-vakarą iš Chicagos buvo atvykęs Sąjungos pirmininkas inž. Eugenijus Bartkus, kuris šiltais žodžiais pasveikino East St. Louis-St. Louis skyrių vienerių metų sukakties progą. Taip pat iš Chicagos buvo atvykęs skyriaus įsteigimo iniciatorius inž. Bakšys, kuris prieš metus laiko bedirbdamas St. Louis mieste pravedė skyriaus įsteigimą.

Tarp svečių iš Chicagos buvo ir Chicagos skyriaus pirmininkas P. Vėbra, kurio gražaus darbo pėdsakai puošia East St. Louis lietuvių parapijos bažnyčią, būtent: lietuviško stiliaus didysis bažnyčios altorius.

Koncertan atsilankė abiejų lietuvių parapijų kunigai klebonai: Dr. A. Deksnys ir Z. Gelažius bei kun. J. Gasiūnas. Be to, svečių tarpe matėsi Dr. V. Grybėnas, Dr. A. Čerškus, Dr. J. Petrikas, Dr. Bagdonas bei gausokas lietuvių būrys iš vietos ir apylinkių lietuvių kolonijų.

Po koncerto sekė šokiai, kur visi linksmai praleido laiką besivaišindami, bešokdami bei besidalindami išpildžiais ir atsiminimais.

Šis koncertas-vakaras buvo rengiamas tikslu sukelti pajamų Vasario 16-tos gimnazijai paremti.

R.K.

Lietuvai Dr. Noremo. Jo namuose irgi užtikta visa eilė puikių vaizdų, kurie buvo panaudoti šiam filmui. Dr. Noremas — tai didelis lietuvių tautos draugas, su pagarba ir meile saugojąs šias istorines Lietuvos vertybes.

P. Jasikonis — tai to darbo skruzdė, kuri viską sudėliojo specialisto protu ir rankomis, ir paruošė ekranui. Tai milžiniškas darbas, pareikalavęs bei lėšų, sunkiai mums suprantamą ir įsivaizduojamą darbo valandų skaičių, už kuriam jam niekas neatlygins.

Waterburiečiai labai dėkingi savo parapijos klebonui kun. Gradeckui, kuris leido labai priinamomis sąlygomis pasinaudoti parapijos mokyklos sale ir šias filmas parodyti.

Filmų rodymą organizavo ALT Sąjungos Waterburio skyrius.

M. M.

E. CHICAGO

Baisiojo birželio minėjimas

Lietuvių Bendruomenės valdyba baisiojo birželio minėjimą (lietuvių tremimą Sibiran) ruošia su paskaita

Hamiltono lietuvių žinios

Vilniečių Joninės

Tradicinės vilniečių Joninės ir šiemet rengiamos pačioje vietovėje VKLS St. Catharines sk. birželio 25 d. Pereitais metais Merritton m. salėje visi gėrėjomes Čiurlionio ansamblio viešnage, šiemet meninę programą išpildys taip pat svečiai iš Clevelando — Grandinė.

Čiurlionio ansamblio koncerto klausėsi beveik tūkstantinė minia, tad ir šiemet reikia laukti nemažesnio svečių skaičiaus. Visų hamiltoniečių patogumui pranešama, kad bi-lietai iš anksto yra gaunami pas VKLS Krašto Valdybos pirm. K. Baroną ir jų kaina tik 1.50 dol. Po koncerto bus smagūs šokiai, Jono pagerbimas, dovanų laimėjimai, bufetas ir kt. staigmenos.

Šaunios vestuvės

Gegužės 28 d. šeimos židinį sukūrė Česlovas Žilionis iš Chicagos (anksčiau gyvenęs Hamiltone) su Renata Petrušaityte. Moterystės sakramentą suteikė vietos parapijos klebonas kun. Dr. J. Tadarauškas, o prie altoriaus palydėjo keturios jaunųjų poros: E. Petrušaitis su G. Latauskaite, J. Mickevičius iš Chicagos su L. Virbickaite, Z. Mereckis iš Chicagos su A. Meškauskaite ir J. Giedraitis su L. Šukyte. Jaunieji aktyviai dalyvavo Hamiltono visuomeninėje veikloje: skautų, tautinių šokių, sporto, tad ir į jų pagerbimo vaišes Knights of Columbus salę, susirinko beveik 200 asmenų. Jų buvo iš Chicagos, Hamiltono, Toronto, Rochesterio, Niagara Falls, sunešdami daug dovanų, palinkėdami saulėtą gyvenimą. Vestuvių vaišėse sveikinimo kalbas pasakė kun. J. Tadarauškas, sporto klubo Kovas pirm. K. Baronas, turtininkas A. Pyliapaitis, tautinių šokių vadovė G. Breichmanienė, Kl. Prielgauskas. Gauta daug sveikinimų ir telegramomis. Vaišių metu grojo V. Babeko orkestras, pridudamas dar daugiau linksnumo vestuvinei nuotakiai.

Lietuvių bankelis

Hamiltono Lietuvių bankelis Talka balandžio mėn. balansą suvedė 258,035 tūkstančių dol. Nariams, kurių yra 429, išskolinta asmeninių paskolų 175,649 dol. Kadangi bankelis veikia kooperatiniais pagrindais, asmeniniai čekiai nebuvo naudojami. Jau aiškinau čekių įvedimas, o taip pat pasamdytas su atlyginimu nuolatinis tarnautojas E. Lengnikas.

Statoma nauja klebonija

Senoji klebonija buvo medinė ir beveik jau netinkama gyvenimui. Pastaciūs naują bažnyčią, beveik po keturių metų pertraukos, pradėta naujos klebonijos statybos darbai. Rangovas A. Liaukus užtikrina, kad dviejų aukštų mūrinis pastatas bus baigtas per penkis mėnesius. Meninę programą išpildys vietos meno mėgėjų grupė, kuriai vadovauja Zigmantas Moliejus. Numatyta pastatyti dvejų veiksmų scenos vaizdėlį (Mirties Brigada) — iš okupuotos Lietuvos moksleivijos gyvenimo.

Minėjimas įvyksta birželio 12 d., 6 val. p. p. Sv. Pranciškaus lietuvių parapijos salėje, Harbor, Indiana.

Maloniai kviečiame East Chicagos ir apylinkės lietuvių gausiai dalyvauti.

Pakenė

statas rugsėjo mėn. bus tikrai užbaigtas.

Parapijos klebonas laikinai apsigyveno parapijos salėje esančiame mažame kambarėlyje.

Sporto klubo parengimas

Prieš ilgąjį savaitgalį rengtas sporto klubo Kovas šokių vakaras nesulaukė didelio susidomėjimo, tad ir valdybai atnešė 42 dol. nuostolio. Gaila, nes puikią meninę programą atliko Toronto vyrų kvartetis, ved. muz. St. Gailevičiaus.

Daug vestuvių

Po Atvelykio šeimas sukūrė šie hamiltoniečiai: J. Dikšys su A. Grajauskaite, V. Liškauskas su J. Vencute iš Toronto, J. Pleinys su R. Vyšniauskaite iš Toronto ir Č. Žilionis iš Chicagos su R. Petrušaityte. Reikia džiaugtis, kad kuriamos lietuviškos šeimos.

K. B.

K. Škėmos laimėjimas šachmatuose

Kazys Škėma, iš Detroito, dailinosi I-II vietą trečioje "Great Lakes Open" šachmatų pirmenybėse, įvykusiose gegužės 28-30 d.d. La Grange miestelyje, prie Chicagos. Jis buvo vienintelis iš 99 dalyvių kuris pirmenybes baigė be pralaimėjimų. Škėma čia iš 7 galimų laimėjo 6 taškus, dvi partijas sužaisdamas lygiomis, 6 taškus taip pat pelnė ir ukrainietis Stephan Popel iš Detroito, kuris pralaimėjo vieną partiją (prieš chigagietį latvi Valdį Tums). Pagal S-B vertinimo sistemą, Popel buvo pripažintas čempiono vardas, nors I ir II vietos premijas (350 dolerių) abu dalinosi lygiai dalmi.

Pirmenybės sutraukė netikėtai didelį dalyvių skaičių, jų tarpe buvo nemaža gerų žaidėjų. Čia atvyko 5 meistrų klasės šachmatininkai, 20 ekspertų, o likusieji 74 — iš žemesnių klasių.

Važbose dalyvavo dar trys lietuviai žaidėjai: 2 iš Chicagos ir vienas iš Cicero. Jie visi čia surinko 50% arba daugiau taškų. Ekspertas Viktoras Palčiauskas sugriebė 4 1/2 taško, nors jis galėjo parodyti ir kiek geresnę pasikmę, Aleksandras Zujus, išsikovojo 4 taškus, o Vladas Karpuska pelnė 3 1/2 taško.

Kazys Škėma, kuris yra retas svečias didesnėse pirmenybėse ir todėl dar esantis eksperto klasėje, savo kelyje į pergalę nugalėjo meistrą dr. Paul Poschel iš Ann Arbor, Mich, o su kitu meistrų klasės žaidėju Vasa Kostic iš Gary, Ind. sužaidė lygiomis. Jis taip pat nugalėjo R. Edberg iš Minneapolis, Minn., K. Grant iš Chicagos, R. Mikulicky iš Chicagos, Antras lygiąsias jis sužaidė su Ch. Fenner iš St. Paul.

Šiose pirmenybėse nepasirodė meistras Povilas Tautvaišas, kuris su šeima buvo išsiruošęs į ilgesnį kelionę. Taip pat čia negalėjo dalyvauti ir kiti stipresnieji Chicagos šachmatininkai: K. Jakštas, K. Jankauskas ir kiti, kurie čia, be abejo, būtų pakeitę pirmųjų eiles.

Šio turnyro vienas iš laimėtojų Kazys Škėma po šios pergalės pareiškė, jog vėl bandys aktyviau į šachmatų sritį įsitraukti. Didžiausia klūtimai iki šiol vis buvo kasdieninis darbas, neduodantis progos ilgesniam laikui pajudėti iš namų. Jeigu bosas išleis, Škėma žada atvažiuoti į didelį šachmatų turnyrą, kuris bus liepos 1-4 d.d. Milvaukės mieste. Ten I vietos laimėtojai yra numatytas 300 dol. dovana, tuo tarpu kai čia jis siekė 200 dol. II vietai praėjusio savaitgalio turnyre buvo skiriama 150 dol., trečiai — 100 dol. Ištijimo mokestis buvo gana aukštas — 9.90 dol.

"Great Lakes Open" pirmenybių techniskam pravedimui vadovavo latvis E. Gutmanis, Jame žaidė taip pat ir nemaža lietuvių, nors jie čia geresnių vietų ir neužėmė.

E. Šulaitis